

DO KOSTELA, nebo do CÍRKVE?

Foto: Scott - Adobe stock

Minule jsme si, vážení a milí přátelé, připomněli „papežské posvěcení“ – svátek posvěcení Lateránské baziliky, papežské katedrály. Pojdme na to navázat a pojdme se podívat na kostely jako takové.

Dovolte mi, abych začal „z jazykového koutku“. V češtině to totiž tolik nevyunikne, ale kdo má zkušenosti s jinými jazyky, jistě mi dáte za pravdu: je velmi časté, že jeden a tentýž výraz označuje jak církev, tedy společenství věřících v Krista, tak kostel, tj. stavbu, kde se toto společenství schází ke společnému slavení. Nemusíme chodit nikam daleko – německé Kirche, anglické church a koneckonců i polské kościół nese oba významy. A podobně je tomu i v románských jazycích – francouzské église, italské chiesa; a tak bychom mohli pokračovat.

Vlastně i ve staré češtině tomu nebylo jinak. Ještě dnes potkáte v našich krajích obce nesoucí ve svém jménu „Cerekev“, tedy „církev“ ve významu „budova kostela“. Postupem času se však prosadilo pojmenování pocházející z latinského „castellum“ čili „hrad“. (A anglické „castle“ vám to jistě nepřipomene náhodou.) Jednak bývaly první kostely skutečně součástí hradních komplexů, jednak se mnohdy kolem nich budovalo opevnění. Sem se totiž lidé utíkali, když krajem táhl nepřítel.

CO BYLO DŘÍVE?

Mohli byste se právem ptát, který z těchto významů je původní – zdali společenství, nebo stavba. Pro odpověď se vypravme do prvních křesťanských staletí, kdy jazykem

círky byla především řečtina. A z tohoto jazyka pochází vcelku běžné slovo ekklesia.

Klasická řečtina tento výraz používala pro veřejné shromáždění – např. při všelidovém hlasování nebo volbách představitelů obce. Najdeme ho i v řeckém překladu hebrejského Starého zákona, kde se takto označuje shromážděné společenství Izraele – a to nejen tak ledajaké, ale svolané Hospodinem. Ostatně základ slova ekklesia skutečně souvisí s řeckým slovesem „volat“.

Křesťané se tedy rozhodli použít tento docela běžný výraz pro své společenství. Vždyť i my jsme povoláni – povolal, svolal nás Pán. A aby se křesťanská ekklesia nepletla s jinými shromážděními, třeba politickými, začalo se přidávat další označení. Bylo jím řecké slovo Kyriaké, což v překladu znamená „Pánova“. Základem je řecké slovo Kyrios neboli Pán. Však je znáte z oslavného zpěvu Kyrie, eleison – Pane, smiluj se. A teď už jsme doma – ono ekklesia přešlo do románských jazyků, Kyriaké zase do jazyků germánských, ale i do češtiny. Odsud pochází i české „církev“.

První křesťanská generace se scházela po domech bohatších křesťanů. Postupem času ale církevní komunity získávaly vlastní budovy pro společná setkávání – a na ně se přeneslo označení církev. Naši západní i severní sousedé tedy nerozlišují, zda „jdou do kostela“, nebo se „jdou setkat s církví“.

A PROČ JSME KATOLÍCI?

Kdekoli se křesťané scházeli spolu s apotoly či jejich nástupci – biskupy – a pod jejich vedením, chápali své společenství v daném místě jako církev. Ostatně v biblické knize Zjevení svatého Jana najdeme dopisy adresované „andělu církve v Efezu“ či „ve Filadelfii“.

Stejně tak ale věděli, že vytvářejí jedno společenství se všemi křesťany na celém světě.

Sv. Ignác z Antiochie, biskup a mučedník z téže doby – kolem roku 100 – tuto skutečnost popsal takto: „Kde je biskup, tam je církev, jako kde je Kristus, tam je katolická církev.“ Použil výraz „katolická“, což bychom mohli z řečtiny přeložit jako „celková“. Myslel tím církev neomezenou na konkrétní místo, církev po celém světě. Později se označení „katolická církev“ začalo vykládat také jako „církev v plnosti“, tedy církev, která předává cele a nezkráceně Kristovo učení – a to taky není špatné vysvětlení.

Mně osobně se velmi líbí i ten pohled na katolickou církev jako na církev „univerzální“, tedy otevřenou všem a pro každého, církev pestrou a barevnou, církev v nejrůznějších podobách, církev, ve které „jednota“ neznamená „jednotvárnost“.

No vidíte; zase se mi nepodařilo napsat článek věnovaný především liturgii. Asi už stárnu. Ale tato témata pokládám za zvláště důležitá a jsem rád, že jsem se s vámi o ně mohl podělit. Příště už se dostaneme k vlastním obřadům svěcení kostela, slibuji!

Dovolím si na závěr položit několik otázek, na něž byste si měli odpovědět:

1. Chodím do kostela (tj. odbyl si bohoslužbu sám pro sebe), nebo do církve (tedy setkat se s druhými)?
2. Je pro mě církev hrad, kde najdu útočiště, nebo vězení, ze kterého prchám?
3. Je pro mě těžké přijmout, že ve všeobecné (katolické) církvi mají své místo lidé, kteří vypadají, mluví, oblékají se atd. jinak než já, přestože milují stejného Pána?

Úspěšné hledání odpovědí přeje otec Zdeněk Drška

MĚSTO MRTVÝCH ROBOTA

TEXT: ZBYNĚK PAVIENSKÝ
KRESBA: CZINA

Adam a Dominik se vydali na výlet do Černobylu. Půjčili si na to Teslu Adamova táty. V radiaci zamořeném městě Pripjat' jim klíče od auta spadly do kanálu. Kluci jsou ztraceni v městě duchů, mají hlad a netuší, jak se dostanou domů. Adam ukradl v obchodě plechovku guláše, teď je řada na Dominikovi, aby obstaral jídlo.

Pokračování příště